

УДК 621.396

І. М. Майборода, К. В. Власов, О. М. Горбов

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗВ'ЯЗКУ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ СПЕЦІАЛЬНОЇ ОПЕРАЦІЇ ПО РОЗЗБРОЄННЮ НЕЗАКОННИХ ЗБРОЙНИХ ФОРМУВАНЬ

Розглянуто особливості організації зв'язку під час проведення спеціальної операції по роззброєнню незаконних збройних формувань. Запропоновано підходи до вдосконалювання існуючої системи зв'язку.

Постановка проблеми. Кінець ХХ – початок ХХІ ст. характеризується посиленням сепаратизму й екстремізму, коли на повну силу заявив про себе тероризм як головне негативне явище сучасності.

Розширюється географія збройних конфліктів, які, у свою чергу, набувають ще й релігійного характеру. У цих умовах на внутрішні війська (ВВ), як війська правопорядку покладаються серйозні завдання із забезпечення громадської безпеки.

Жорсткість вимог щодо системи зв'язку на сучасному етапі обґрунтована потребами органів управління у широкому спектрі послуг зв'язку, що забезпечують безперервне, стійке й ефективне управління у процесі виконання службово-бойових завдань і реалізації всього бойового потенціалу ВВ.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Як переконує досвід бойових дій, для забезпечення управління внутрішніми військами у ході активної фази збройного конфлікту, коли динаміка подій вимагає частоти зміни місця розташування пунктів управління, необхідно розгортати рухомі й опорні вузли зв'язку, а також використовувати стаціонарну опорну мережу – як частин, з'єднань ВВ, так і взаємодіючих силових структур.

Зв'язок у внутрішньому збройному конфлікті повинен забезпечити управління:

– діями з'єднань, військових частин і підрозділів під час локалізації та блокування району конфлікту;

– підготовкою та проведенням спеціальних операцій і бойових дій, мета яких – блокування, роззброювання, знешкодження незаконних збройних формувань;

– діями з охорони й оборони населених пунктів, важливих державних об'єктів, припинення збройних зіткнень і роз'єднання протигорчих сторін, вилучення зброї та вибухових речовин, що незаконно зберігаються;

– супроводом та охороною автомобільних колон (комунікацій залізничного і водного транспорту), а також під час виконання інших завдань, що раптово виникають.

Так, у ході збройного конфлікту у

Чеченській Республіці було розгорнуто 46 рухомих і 5 опорних вузлів зв'язку. Крім того, було введено в експлуатацію 300 км тропосферних і 450 км радіорелейних ліній зв'язку, 160 км кабельних ліній прив'язки.

Мета статті – розглянути особливості організації зв'язку під час проведення спеціальної операції по роззброєнню незаконних збройних формувань та запропонувати підходи до вдосконалювання існуючої системи зв'язку.

Виклад основного матеріалу. За умов швидкого розвитку та впровадження новітніх технологій інформаційних систем, збільшення кількості стандартів мовлення і передачі даних, зростання кількості виробників системного, телекомунікаційного й абонентського обладнання, з одного боку, та застаріння систем і засобів зв'язку силових структур та збройних формувань Української держави, – з іншого, назріла актуальна проблема як застосування систем та засобів зв'язку в окремих відомствах, так і розгортання корпоративно-відомчого зв'язку в системі єдиної національної системи оперативного рухомого радіозв'язку України.

Стратегію розвитку відомчих систем зв'язку визначено у Концепції розвитку зв'язку України до 2010 року та у Концепції розвитку електров'язку в МВС України до 2010 року [1, 2].

Для виконання завдань з'єднаннями і частинами внутрішніх військ МВС України під час проведення спеціальної операції по роззброєнню незаконних збройних формувань розгортається система зв'язку, яка дозволяє забезпечити управління військами на таких етапах, як:

– перекидання військ з інших ТрК у район проведення операції;

– підготовка до бойових дій у районах зосередження;

– висунення військ у район бойового призначення;

– ведення бойових дій;

– взаємодія на всіх етапах операції з іншими підрозділами Міністерства внутрішніх справ, прикордонними військами та видами Збройних Сил України [3].

На етапі перекидання військ з'єднань і частин у район проведення операції зв'язок з

ними має бути організований по каналах і лініях зв'язку Міністерства шляхів сполучення, транспортної авіації, стаціонарної опорної мережі ТрК та державної мережі зв'язку.

У районах зосередження зв'язок із прибуваючими частинами має організовуватися польовими кабельними лініями зв'язку (П-296, П-274) і радіорелейними лініями зв'язку (Р-409, Р-415) із прив'язкою до вузла зв'язку КП об'єднаного командування. Частково може використовуватися аеродромна кабельна мережа. Так, у районі передавального центру вузла зв'язку розгортається телефонна станція відкритого зв'язку з використанням телефонних комутаторів П-193М, до якої польовими кабельними лініями зв'язку прив'язуються вузли зв'язку прибуваючих частин. Із прибуттям у район зосередження зв'язок має бути організований по каналах космічного зв'язку і по каналах тимчасової оренди з підключенням їх на вузол зв'язку КП по радіорелейній лінії Р-409.

Під час висування військ у район бойового призначення зв'язок має організовуватися:

а) на марші – радіозасобами:

– у радіонапрямах (за кількістю угруповань, що висуваються) на радіостанціях середньої потужності Р-161А2М із закриттям радіонапрямків апаратурою ЗАЗ Т-230-1А і радіомережі командувачів угруповань військ;

– у радіомережах КХ і УКХ діапазонів на радіостанціях малої потужності (Р-130, Р-111). Радіозв'язок на УКХ радіостанціях організовується з використанням літака-ретранслятора;

б) під час коротких зупинок – радіозасобами відповідно до обстановки:

– засобами космічного зв'язку;

в) крім радіозв'язку і зв'язку, організованого по напрямках космічного зв'язку, може бути організований зв'язок по каналах опорної мережі зв'язку по тимчасовій оренді за допомогою РРЛ (Р-409), а також по ТРЛ (Р-423-2).

Щодо організації зв'язку під час ведення бойових дій, то на першому етапі основу первинної мережі можуть складати вузлові мережі космічного зв'язку. Має бути розгорнений опорний вузол зв'язку, прив'язка якого до групи тропосферних і радіорелейних станцій організовується за допомогою ТРЛ Р-412. Скидання каналів на вузли зв'язку угруповання військ здійснюється РРЛ Р-409. З нарощуванням угруповання і зростання потреб у каналах зв'язку опорний вузол зв'язку має бути переміщений в інше місце. Прив'язка вузлів

зв'язку угруповань організовується по РРЛ Р-409. У складі ОВЗ має бути розгорнений наземний ретранслятор (2 КШМ Р-142Н), що дозволить забезпечувати радіозв'язок на радіостанціях УКХ діапазону малої потужності практично зі всіма військами, що ведуть бойові дії. Відбір каналів державної мережі на вузол зв'язку КП об'єднаного угруповання військ повинен здійснюватися по ТРЛ Р-410 та по польовій кабельній лінії з апаратурою ущільнення А-24.

Вторинна мережа телефонного зв'язку розгортається на базі засобів комплексу Т-230-03, Т-230-1А та апаратури телеграфного зв'язку Т-230-06.

Радіозв'язок від штабу об'єднаного угруповання військ з командними пунктами угруповань військ та їх підлеглими військами має бути організований у радіомережах командувача військ на радіостанціях середньої потужності Р-161А2М і малої потужності Р-145БМ, Р-142Н. Для кожного угруповання військ також розробляються додаткові радіомережі на радіостанціях КХ і УКХ малої потужності. До складу кожної мережі включаються радіостанції командувача угруповання і підлеглих частин. Таким чином, радіозв'язок від вузла зв'язку командного пункту об'єднаного угруповання військ має бути організовано через інстанцію вниз, практично зі всіма командирами частин [4].

Радіозв'язок на радіостанціях УКХ діапазону забезпечується тільки з використанням повітряного і наземного ретрансляторів. Під час ведення бойових дій у місті через уразливість апаратних і радіостанцій на первинному етапі ці засоби повинні бути залишені за містом, і управління підлеглими військами здійснюватиметься тільки по радіо з використанням радіостанцій Р-161А2М на вузлах зв'язку, а Р-165КБ, Р-161Б, Р-145БМ, тобто радіозасоби на бронезахисті, будуть знаходитися разом з командирами у бойових порядках. Для забезпечення засекреченого радіотелефонного зв'язку КШМ із підрозділами, що знаходяться у пішому порядку (ланка “полк – батальйон”), використовуються радіостанції УКХ діапазону Р-159М з апаратурою ЗАЗ Т-240С, а в ланці “батальйон – рота – взвод – відділення” – Р-163-01 з “маскираторами” Р-023-1, Р-023-2. У зв'язку з тим, що противник, здійснюючи контроль наших радіомереж тактичної ланки управління, може входити в них і здійснювати радіоподавлення, потреба у вказаних засобах радіозв'язку і апаратурі ЗАЗ, маскираторів різко зростатиме з початком ведення бойових дій у місті.

Взаємодія з частинами внутрішніх військ

здійснюватиметься у радіомережі взаємодії (P-145БМ, P-142Н), а також взаємним входженням у радіомережі командирів частин, між підрозділами – у радіомережі (батальйон – рота – взвод).

Взаємодія з підрозділами армійської авіації (вертольотами підтримки, супроводу колон) має проводитися через авіанавідників і радіомережі виклику авіації.

Для управління з'єднаннями і частинами об'єднаного угруповання військ засекречений телефонний зв'язок має бути організований:

- на ПУ угруповань військ;
- на ПУ окремих з'єднань і частин різних родів військ;
- під час супроводу колон різного призначення (з використанням радіостанцій P-161А2М, P-165Б та апаратури ЗАЗ Т-230-1А);
- у радіомережах – для роботи на радіостанціях P-161А2М, P-165Б, P-145БМ (P-142Н).

Засекречений телеграфний зв'язок має бути організований тільки по напрямках з ПУ угруповань військ, окремих з'єднань і частин.

Для забезпечення засекреченого зв'язку по каналах, утворених різними засобами зв'язку, повинна використовуватися апаратура гарантованої стійкості Т-230-03, Т-230-1А, Т-240С(Д), Т-206-3М1, Т-208, проте для забезпечення засекреченого телефонного зв'язку по радіоканалах КШМ частин і підрозділів у передових порядках може використовуватися апаратура ЗАЗ тимчасової стійкості Т-219М.

Основними питаннями виконання вимог безпеки зв'язку під час проведення спеціальної операції є:

- комплексне використання засобів засекреченого зв'язку і виконання спеціальних вимог з безпеки їх використання;
- виконання вимог дисципліни зв'язку у процесі експлуатації кабельних, радіо, радіорелейних і тропосферних засобів.

Як свідчить досвід, на всіх етапах операції найбільшу увагу необхідно приділити питанню електроживлення вузлів зв'язку, автономних засобів зв'язку і переносних радіостанцій. Найчастіше виходять з ладу джерела електроживлення автономних засобів: АБ-8-Т/230 з комплекту Р-440-0, Р-161А2М; АБ-2-0/230 з комплекту Р-409, АБ-1-П/30 з комплекту Р-142Н і Р-145БМ.

У полковій, батальйонній і ротній ланці управління широко будуть застосовуватися переносні радіостанції Р-159, Р-163-1У, Р-163-05Р, Р-158, Р-148, тому питанням зарядки акумуляторних батарей потрібно приділяти

достатню увагу, бо кожен тип радіостанції має свої акумуляторні батареї: 10НКП-10, 10НКБН-3,5, 10НКГЦ-1,8, 10НКГЦ-0,45, 10НКГЦ-1Д. Також гостро стоїть питання несумісності польових зарядних пристроїв ПЗУ-3М, ПЗП-5, ПЗП-6 при їх малій ємності підключення АКБ. Так, ПЗП-5 дозволяє підключити для зарядки тільки 2 АКБ 10НКГЦ-1Д, а час нормального заряду визначений 14 – 16 годин.

Аналіз бойових дій у Чечні свідчить, що безповоротні втрати техніки і зв'язку склали 59 одиниць рухомих і 1 071 одиниць переносних засобів зв'язку, а сума збитку становила 10 млрд 58 млн рублів. Тому для відновлення несправної техніки, заповнення втрат мають бути розгорнені польові склади засобів зв'язку, ремонтні майстерні зв'язку М-3М2 та апаратні технічного забезпечення АТО-2, АТО-4, АТО-18.

Висновки

Таким чином, для забезпечення управління угрупованнями військ створюється система зв'язку, характерною особливістю якої є об'єднання різнорідних засобів управління і зв'язку різних ланок в єдину взаємопов'язану систему, що дозволить здійснити управління всіма елементами оперативної побудови військ.

Для забезпечення надійного управління можуть бути розгорнені і функціонувати три основних підсистеми зв'язку:

- вищої ланки управління;
- управління бойовими підрозділами наземних військ;
- управління діями авіації і перевезеннями військ і вантажів повітрям.

Крім того, в обмежених масштабах може функціонувати підсистема зв'язку тилу.

На період формування угруповань військ система зв'язку має включати:

- вузли зв'язку штабів;
- стаціонарну мережу зв'язку;
- напрямки космічного зв'язку;
- радіомережі і радіонапрямки, організовані на радіостанціях малої і середньої потужності.

Список використаних джерел

1. Концепція розвитку зв'язку України до 2010 року.
2. Концепція розвитку електрозв'язку МВС України до 2010 року.
3. Керівництво по радіозв'язку Збройних Сил України (частина 1). – МОУ, 2000.
4. Рудометов О. М. Вузли зв'язку об'єднань. Загальні відомості про єдину національну систему зв'язку України / О. М. Рудометов. – К. : Національна академія оборони України, 2000. – С. 8–25; 160–170.

Стаття надійшла до редакції 19.02.2010 р.